

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . . 3 ft.
 Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ PÓLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyom-
 dászatjában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Vármegyei és községi autonómia.

(In) Mióta az elmélet a közigazgatás államosításának nagy kérdése foglalkoztatja, a közvéleményben is súlyos aggodalom merült föl. És ezen aggodalom nem volt teljesen alaptalan, mert igen számosan azok közül, kik a közigazgatás államosításának elvét hirdették, rendszeres irtháborút indítottak oly dolgok ellen, melyeket minden magyar ember tiszteletben tart, s melyek mai viszonyaink között nemcsak hogy sértetlenül fenntartandók, hanem melyek közéletünknek és közigazgatásunknak a jövőben is alapjául fognak szolgálni. Így például egy igen elterjedt fővárosi hírlap évek óta rendszeres harcot folytat a vármegye ellen, s majdnem naponta hirdeti, hogy a vármegye korhadtsága és romlottsága folytán okvetlenül eltörendő. Arról persze ezen hírlap nagy hevében elfeledkezett, hogy mi volna ezen nyolcszázados intézmény helyébe állítandó. Csakis a legújabb időben merült föl ezen hírlap hasábjain egy terv, mely szerint a vármegyéket helyébe a városok az őket környező legközelebbi vidékekkel tételnének közigazgatási egységek gyanánt. Egy tekintet Magyarország térképére, s vidéki városaink viszonyainak ismerete mindenkit meggyőzhet arról, hogy ezen terv teljesen kivihetetlen.

Nem csoda, hogy azután ily körülmények között felmerült azon súlyos aggodalom, hogy ha megdől a vármegye, vele együtt sirba száll autonómiánk is, mert jelenleg nem vagyunk képesek a vármegye helyére semmiféle oly közületet vagy testületet állítani, melylyel valódi autonómia létesíthető lenne. Örömmel konstatálhatjuk azonban, hogy ezen aggodalmakra nincs ok, s hogy távol állunk attól, hogy autonómiánkról le kelljen mondanunk. És ez nem is lehet másképp, mert az autonómia oly kincs, melyről a nemzetek soha le nem fognak mondani. Hiába beszél Beksics, különben igen jeles könyvében, hogy az autonómia szelleme egész Európában — Anglia és hazánk kivételével — kihalt; épen az ő kitűnő fejtegetései a külföldi közigazgatási rendszerekről bizonyítják, hogy a legtöbb európai állam meghajolt az autonómia szelleme előtt. És ez nem is lehet másképp. Az emberiség fejlődésével lépést tart az egyén fejlődése. Minél fejlettebb az egyén, annál kevésbé mondhat le azon jogáról, hogy róla nélküle határozzanak. Önként következik ebből, hogy az autonómia szelleme csakis előre halad-

hat, mert az emberiség is előre halad. Egyes zökkenések vannak a történelemben is, kell tehát lenniük az autonómia fejlődésében is, de azért kétségtelenül áll minden gondolkodó előtt, hogy az autonómia a jövő abszolút közigazgatási formája. Az állami közigazgatásnak csakis anynyiban és addig lehet helye, míg annak az autonómia fejlettségénél, gyöngeségénél vagy veszélyességénél fogva helyét enged. A mint az autonómia a társadalmi, sőt állami feladatok ellátására elég erős és fejlett s a mint nem forog fenn a veszély, hogy az autonómikus társadalom az állam működése elé akadályokat gördít; az állami közigazgatásnak okvetlenül háttérbe kell szorúlnia. És ezen körülmény, t. i. az autonómikus társadalom fejlettsége, képessége és az államesszéméhez való viszonya adja meg ismérvét annak, hogy milyen tagozatban és mekkora hatáskörrel létesíthetők egymás mellett az állami közigazgatás és az autonómia. Ha tehát ezen kérdésre meg akarunk felelni, egyszerűen azt kell megvizsgálnunk a múlt tapasztalatai alapján, hogy a közélet egyes tagozataiban mily közreműködésre volt képes és lesz képes a jövőben a társadalom.

Ha mellőzzük fejtegetéseink köréből az állami autonómiát, vagyis a parlamentarizmust, és a városok autonómiáját, mely külön tekintet alá esik, közigazgatásunkat eddig két oszlopra látjuk fektetve, a vármegye és a község.

Különös egy intézmény ez a mi vármegyénk. Nincs párja egész Európában, sőt az egész világon. Kilenc századon keresztül, mint az orvos betegének, úgy tartotta a vármegye a magyar nemzetnek szívén kezét, s megértette annak minden dobbanását. Összeforrt a nemzettel teljesen. Mindig eltalálta a helyes politikát annyira, hogy sikerült és csakis neki sikerült a magyar nemzetet megtartani. Nemzeti létünket egyedül neki köszönhetjük, ebben a dicsőségben még csak nem is osztozhatik vele senki. A megyei gyűléstermek levegőjének különös összeolvastó és felemelő hatása volt. Eljötték a vármegye gyűléseire a maradi, conservatív, aulikus, szükkeblű kurta nemesek, s egy fényes szónoklat hatása alatt lelkes határozatokat hoztak a magyar szabadság, alkotmány, a nemzeti kultúra, tudomány, nyelv, zsinészet stb. érdekében. A vármegye szolgáltatában mindig a nemzet intelligenciájának legbecesebb elemei állottak, s ezek bele plántálták a fogékonyságot a koreszmék iránt.

A parlamentarizmus beálltával a vármegye nagy átalakuláson ment keresztül. A parlamentarizmus nagy bizalmatlansággal viseltetett szülő anyja, a vármegye iránt, s ha valaha nem volt helyén bizalmatlanság, úgy most volt az. Autonómiáját szük körre szorították, s ezen szük körben is mindent a miniszteri jóváhagyástól tettek függővé. Meghagyták neki a tisztviselők választási jogát, de ebbe a kormánynak óriási, mondhatnám döntő befolyást biztosítottak. S miután így megkötötték lábait, hogy járnai ne tudjon, megkötötték kezeit is a községi autonómiával. S azóta folyton szidják, hogy miért olyan tehetetlen? Nem csoda, hogy ilyen körülmények között a vármegyei autonómia összezsugorodott, s a vármegyei közgyűlések érdektelenek és néptelenek lettek. És mégis, ha keze és lába meg is volt kötve, de szíve és feje a régi maradt. Szíve, mely a nemzet szívével mintegy összeforrt, és feje, mely a koreszméket felfogta és megvalósítani igyekezett. Ha nem sikerült neki, annak nem ő volt az oka. És mégis, felülről járszalagon vezetve, lefelé a községeknek autonómiájuk sáncai közé bujt indolenciájával küzdve, a vármegye derekas munkát végezett. Szolgálatába még mindig a leghazafiasabb elemek tödültek, sok munkára, csekély fizetésért, bizonytalan állásba. A reformtörvények egész sorozatának végrehajtását a vármegyéket a legnagyobb buzgalommal igyekeztek megvalósítani.

Nincs a kulturális és nemzeti érdekeknek egyetlen ága sem, mely ne érezte volna a vármegye támogató karját. Nemzetiségi agitációknak a vármegye kebelében még árnyéka sem fordult elő. A sokat emlegetett korrupció a vármegyékben semmi esetre sem volt nagyobb, mint más, a legszigorubb ellenőzés alatt álló igazgatási ágaknál.

Más képet nyújtanak azonban községeink, melyeket a parlamentarizmus autonómiával ajándékozott meg. Ezen autonómia fejében azután igen sok és fontos feladatot bíztak a községre, melyeknek az nem volt képes megfelelni. A községi autonómikus társadalom nagyon gyöngének bizonyult. Maguknak a községek szellemi vezetőiknek, a jegyzőknek soraiba a kezdetben semmi, később is igen alacsony kvalifikáció folytán, kivált eleinte, igen sok selejtes elem került. A községi képviselőtestületek legnagyobb részében semmi fogékonyság nincs a koreszmék iránt, semmi érzék és buzgó-

A „BÁCSKA“ tárcája.

Temetés.

(Glossa.)

Megcsendült a toronyban a hírharang,
 Temetés lesz, azt hirdeti az a hang...
 A gyepszelen, a legszélös utcába
 „Kitették a holttestet az udvarra.“

Gyalulatlan a koporsó deszkája,
 Nincsen semmi sem felírva rája;
 S hogy felhangzik a halotti gyszima:
 „Nincsen senki, a ki sírva fakadna.“

Elhangzott már a pap ajkán az ima,
 Felteszik a koporsót a kocsiira,
 S a mint viszik, mind azt mondja, ki látja:
 „Most látszik meg, ki az igazi árva!“ ...

Temetőben frissen ásott sír mellett,
 Leveszik a kocsirol a holttestet;
 S hogy felhangzik a pap búcsú imája,
 „Senki sem borul a koporsójára.“

Klein Bé'a.

Komédia.

Az e heti előadások a helyzet nyomasztó hatása alatt állottak. Deréki Antal rendező jutalomjátéka a „Márványhölgyekben“ anyagilag elég jól sikerült. Az ő szerepe e darabban igen hálás és rokonszenves, de olyan,

amit, ha esetleg direktorának azon a címen küld vissza, hogy egyéniségéhez nem illik, ezt a pert megnyerné, és ezért nem vonhatnának le 40 frtot a gázból, mert ennek az ő alakja és egyénisége éppen meg nem felel. Az egy kedves csinos fiatal ember, olyan „bercig kölyök“, akinek a nők már a szép arca miatt is minden éles szót szívesen elnéznek. Igen alkalmas lett volna e szerepre László, aki különben e darabban mint Phidias és Ráfael legszebb színpadai sikereinek egyikét aratta. Ezen nagy intelligenciájú és alapos műveltségű fiatal színész minden eddigi szerepében tanulmányának, igyekvésnek és értelmes felfogásának adta tanujelét. De még talán egyikben sem ragadta el a közönséget játékaának oly közvetlenségével, oly hatásos alakításával, mint ez este. Az örüléshöz való fokozatos közeledés már a II. felvonástól kezdve kiszámított játékkal volt feltüntetve, és hogy ebben a kulisszahasogatástól tartózkodni tudott, ez éppen finom izlésének jele, valamint az is, hogy ennek dacára el tudta érni a kitűnő sikert. Kevésbé vagyunk meglepődve Aitner Ilka felfogásával — habár játékaának fogatkozásait nagyban enyhíti az, hogy beteg volt — de még sem kellett volna, talán éppen egészségére való tekintettel, magát az utolsó jelenetben odavágni László lábaihoz. Hiszen Marco sokkal aljasabb jellem, semhogy annyira meghassa Ráfael halála, hogy ő is odadobja magát, — és az a darabban sincs így. A kisebb szerepek is jól mentek, habár a szerepnem-tudás még a jutalmazandón is feltűnt. Cserna Eszti „mint vendég“ játszott egy rokonszenves naiv szerepet. Kedden a társulat, melynek a Rantzaukat kellett volna játszania, egy közbejött megbetegedés által egészen fejét veszítve, előrántotta „Nebántsvirágot“, a mely az első előadásával megegyező szereposztással tíres ház előtt folyt le.

Ép ily tíres ház gyönyörködött a „Tót leány“ szerdai előadásában, azzal a különbséggel, hogy itt már az előadás jobb volt, lévén a darabban mindkét primadonna föléltette, még pedig Szöllösy Ilona a Hanka és Vida Etelka Julis szerepében. Vida Etelka dacára, hogy szerepét aznap reggel kapta, estére mégis oly sikerrel játszotta el, hogy a közönség dalait megújrázta.

Egy e darabban (Bandi szerepében) nem volt elég fiatalos, Balázi és Olábné a szülököt remekül adták és nyílt színen kaptak tapsot. Szöllösy Ilona éneke ellen mindig csak azt a panaszt ímetelhetjük, hogy a fuldoklásszerű lélekzetvételtől szokják el.

És most foglalkozunk a helyzettel általában.

Már igazán komédia a zombori színészet mai állapota. És miután a közönség legnagyobb része már álmélkodva, bosszankodva, sőt részben megbotránkozva látja ezen állapotot, az okokat kutatja és e tekintetben a legkülönbözőbb dolgokról értesül, elérkezettnek látjuk az időt, kissé mélyebbre ható részletezésbe bocsátkozni, amit eddig az ügyek palástolhatása reményében el akartunk kerülni, úgy — mint a közönség a színházat.

A közönség eleinte gyengén, később általában jobban, különösen operettek és más érdekesebb daraboknál, látogatta a színházat. Ki van bérelve mind a 25 páholy. Ezek a dolgok olyanok, hogy ilyen esetben egy rendszeresen működő vezető sokkal gyengébb társulattal is nemcsak megélni, de tisztességes anyagi sikert elérni is képes lett volna. Baj volt elejétől fogva, hogy drámai szende nem volt és ezen azzal igyekeztek segíteni, hogy énekesnőkre osztották azokat a szerepeket; ugyan nem mindig azokra, akik abban legjobbban álltak volna meg helyüket, de hát a szereposztás nehézség tudomány és nem mindenki ért hozzá... De utóvégre így eléltünk volna holtig, ha nem következnek be mindjárt az elején az, hogy dacára a bevételeknek, a színészek soha rendes fizetést nem kaptak. És itt kibújik a szeg a zsákból. Zombor rendszeren fenn bírja tartani a maga társulatát, de nem képes a direktorok nyári deficitjét is fedezni. Nem tudjuk a jelenlegi igazgató adóssággal vagy ezekkel jött-e ide, ahhoz semmi közünk és nem kutatjuk. Azt sem kutatjuk, hogy mire költi az ő bevételeit. De mikor a közönséghez könyörögnek, hogy nem képesek megélni, hogy támogatassuk jobban stb., akkor teljes joggal mondhatjuk, hogy mi eleget teszünk kötelességeinknek, tégy te is eleget a tiednek! Akkor követeljük, hogy minden bajt, ami felmerül, orvosoljon, azokat csetről-csetre velünk közölje

ság a kulturális haladás iránt. Legjobb törvényeink jelentékeny része a papíron maradt a községek indolenciája, szükkeblősége vagy makacssága folytán. A fontos állami vagy társadalmi feladatok, melyek a községekre bízottak, a legsiralmasabb állapotba kerültek. Ellenben az autonómia árkai között hatalmasan felburjánzott a korrupció. A vármegye tehetetlenül állott velük szemben. A vármegye és a község ezen viszonyára egypár jellemző példát fogunk a mi vármegyénkől felhozni.

A közrendészet is egyike azon igazgatási ágaknak, melyeknek kezelése a községekre bízott. Nagyon természetes, hogy ezen kezelés alatt vármegyénk közbiztonsága „országos” hírnévre emelkedett. A községek szívós makacssággal védték az Ázsiába való felelőségi intézményt. Végre a vármegye véget akart vetni ezen rettenetes állapotnak, s az alispán kidolgozott egy szabályrendeletet a vármegyei rendőrségről, mely képes lett volna közbiztonságunkat mintegy varázsításra helyreállítani. S mi történt, midőn ezen szabályrendeletet a vármegye közönsége elfogadta és meghirdette? Százával érkeztek be ellene a felelőségek a „megsértett községi autonómia” érdekében. S a szép terv csakugyan a községi autonómia kérdésén fog valószínűleg megbukni.

A árvavagyon az alkotmány helyreállítással szintén a községekre bízott, s ennek folytán annak kezelése körül oly óriási rendetlenségek merültek föl, hogy a vármegye kénytelen volt a községi árvapénztárak legnagyobb részét saját, mintaszerűnek nevezhető kezelésé alá vonni. S most, mikor azok bevonattak, az árvaszék idejének és erejének legjavát hiába vesztegeti arra, hogy ezen rettenetes chaoszba némi rendet hozzon. Igaz, hogy a közgyűmök közül három-négy állandóan a börtönben ül, de ezen „autonómikus” kezelést végül mégis csak az ártatlan községi lakosság fogja megsírni.

Ezelőtt mintegy három évvel a vármegye alispánja lelkes felhívást intézett a községekhez, a nyári gyermek-menedékházak érdekében. Ezen felhívásnak célja az volt, hogy kisdédvők nélkül szükülő községeinkben, legalább a nagy munkaidőben, midőn a kicsinyekre legkevesebb gond fordítatik s az általuk előidézhető tűzveszély legnagyobb, ideiglenes jellegű, egyszerű kisdédvők állittassanak föl. Egy kis jóakarattal és alig számbavehető költséggel a szép terv megvalósítható lett volna. Községeink, kettő kivételével, az alispán felhívását még csak feleletre sem méltatta.

A tanfelügyelő szája a közigazgatási bizottság ülésén tele van panasszal, a községek indolenciája miatt. A statisztikát, a kormányzatnak ezen annyira fontos segédességét „hasból” csinálják, úgy, hogy a községekből beérkező statisztikai adatokat a statisztikai hivatalban alig használhatják. A közegészségügy kezelésére még azt sem mondhatjuk, hogy kritikán aluli, mert ami nem létezik, arra kritikát sem lehet mondani. És ezt így folytathatnók a végtelenségig.

Községeink szellemi niveaujára érdekes világot vet egy nem régen történt eset. Egyik erőlyes főszolgabíránk egy községnek egész előjáróságát kénytelen volt felfüggeszteni, s nem ta-

lált az egész községben alkalmas embert, kit a bírói állásra helyettesíthessen.

S ha ez így van Bácskában, a nagy és vagyonos községek hazájában, miként állhat a dolog a felvidéken vagy Erdélyben?

Az eddig elmondottakból már meg is nyertik a feleletet a felvetett kérdésre. Közigazgatásunk súlypontjának az új szervezés alkalmával a vármegyére kell fektetve lennie. Szűnjék meg az eddigi meg nem érdemelt és káros bizalmatlanság. Az összes állami feladatokat a vármegyére kell ruházni, s ehhez képest elegendő és értékes munkaerővel ellátni. Adni kell a vármegyének széleskörű és valódi autonómiát. A miniszteri jóváhagyás csak a felelősség és az állami érdekek vagy törvénybe ütközés eseteire szorítandó. S végül fel kell ruházni a vármegyét hathatós végrehajtó hatalommal, hogy rendelkezéseinek könnyen és biztosan érvényt tudjon szerezni.

Az ilyen vármegye közéletének vezetésében azután szívesen részt vesznek az autonómikus elemek is, ha tudják, hogy jelenlétük és közreműködésük ott nem fölösleges, ha tudják, hogy szavuk és szavazatuk ott latba esik, ha tudják, hogy a vármegyei ügyek elintézésére nem a miniszter, főispán vagy alispán, hanem az ő közreműködésükre vár. Megnépesednek majd a közgyűlési termek, s a negyvenes évek lélekemelő jeleneteit látjuk ott megújulni.

Nyugodtan bizhatja a magyar nemzet közigazgatásának összességét, sőt legfontosabb életérdekeit a vármegye kezére. Ezredéves viharok között kipróbált biztos kéz az. Azon aggodalom, hogy ezen nagyfokú decentralizáció mellett a vármegyék némelyike összeütközésbe jöhetne a magyar állameszmével, elenyészik az által, hogy a vármegye közigazgatását kinevezett állami tisztviselők közvetítik. De meg lehetetlen az, hogy a vármegyék, a magyar állameszmének ezen vén, kipróbált gardistái, összeütközésbe jöhetnek a magyar állameszmével!

Ellenben a községek autonómiáját lehetőleg szűk körre kell szorítani. Alig terjedhetne ez egyébre, mint saját vagyoni ügyeik elintézésére. S az is a legszigorúbb ellenőrzés alkalmazása mellett. Az állami feladatok ellátása nem az ő kezükbe való. Azok ellátása végett a községek élére egy nagy hatáskörrel és felelősséggel felruházott állami község volna állítandó, szoros függésben a vármegyei kormányzattól.

A közigazgatásnak ilyen szervezésétől remélhető, hogy a kiegyezés óta folyó lázas reformmunka eredményre fog vezetni s hazánk újjászülését megvalósítja. Igaz ugyan, hogy ezen szervezet által az „állami közigazgatás” divatos és sokat hangoztatott elve csorbát szenved, mert az ilyen közigazgatás a középokon és azon alul inkább állami tisztviselőkkel vezetett megyei, mint állami közigazgatás lesz, de nézetünk szerint az állami közigazgatás szigorú és merev megvalósítására csakis a teljes lethargiába süllyedt, vagy a teljes felbomlásnak induló nemzeteknél van szükség.

A vallás és tanulmányi alapok vagyona a legújabb összeállított adatok alapján a következő: A vallásalap gazdasági ágazatának becsértéke 12.226.364 frt, az erdészeti ágé 1.951.385 frt, tőkéje 11.531.351 frt, összesen 25.809.100 frt. — A tanulmányi alap gazda-

és támogatásunkról biztos lehet. De a sajtó fitnyálása és figyelmen kívül hagyása, mindenkor megbosszulja magát, hozzájárulásunk nélkül is.

A mostani bajok különben olyan természetűek, hogy azokat szegénykezés nélkül nem is merhették nyilvánosságra bocsátani. Mikor az egyik zenész az előadás közepén (Cigánybáró) becsomagolja a kottákat és azt mondja, hogy addig nem játszik, míg a hátralékos pénzt meg nem kapja, a másik zenész ugyancsak gagedifferenciák miatt elmegy, a harmadik meg azért megy el, mert a fizetéséből büntetésként 50 frtot, az egész egy havi díját (!) levonták, — akkor kérjük, ki az oka, hogy a zenekar most cincogni kénytelen? Talán a közönség? Hasonlóan büntetésként levonnak a egyik énekesnőtől Vida Etelkától 45 frtot egy szerep viselkedéséért, úgy, hogy az ilyenek elkeserített művésznő a társulatot szintén elhagyja készül. A többi tagok egyik-másika perelni kénytelen a direktort, hogy a fizetéséhez jusson. A karmester felmond, mert megunta, hogy ingyen játszszen és csak azon feltétel alatt hajlandó maradni, ha naponta megkapja a díját, úgy, hogy nemfizetés esetén legföljebb 5 frtja és nem 80 frtja vessen el. Ugyanígy felmond a szubrett és másodénekesnő Práger Zsuzsi, a kinek tehetségeiről akármilyen legyen is véleményünk, annyi kétségtelen, hogy ma nélkülözhetetlen és távozása miatt előködök a repertoire napról-napra, úgy, hogy a színészek reggel kapják a szerepet estére. És mindezek a dolgok nem egy szép reggelen következtek be, hanem elég nagy felmondási idővel, úgy, hogy egy gondos és előrelátó igazgató idejekorán pótolhatta volna a távozni készülőket, és nem igyekezett volna azzal segíteni a bajon, hogy az előadás napján a főkapitány elé citáltatja a színészt és azzal akarja arra kényszeríteni, hogy játszszen! És miután ez megtette azt a szívességet, hogy játszott — 90 frtra megbírságolja utólag!

Hogy ilyen körülmények között a közönség ma-holnap egészen ki fog maradni a színházból, azt természetesen találgatjuk, de tiltakozni akarunk azon magyarázat ellen, mintha ebben a közönség, Zombor város

közönsége volna a hibás. Mi eléggé támogatjuk a színházat mindig, de látni is akarunk valamit, a miért a pénzt nem sajnáljuk. És támogatásunkat mindaddig megadjuk, a míg nem vesszük észre, hogy azzal vissza-élnek.

A társulati tagokat sem érheti e bajokban kifogás, és azon botrányos törvények mellett, a melyek őket az igazgató rabszolgáivá teszik, kötelessége a sajtónak érdekükben szót emelni. Elhisszük azt, hogy a színházi szabályok jogot adnak a direktornak valamely mulasztásért 40—50 frtot büntetésként levonni a fizetéséből. De a józan ész aligha tanácsolhatja azt, hogy ezt megtegye olyan taggal, akinek pl. ezen összeg az egész fizetése. Hát ez most miből éljen egy hónapig? Lopni menjen? Természetesen a faképnél hagyja a direktort, és jól teszi, mert ingyen nem tartozik muzsikálni senki. Azok a büntetések ott vannak fenyegetésként, de teljes szigorral való alkalmazásukra előrelátó direktor sohasem adja a fejét, mert a mit ezen a réven akar a tagok zsírján nyerni, azt kamatoskamatokkal fogja azon a vámon elveszteni, a melyhez pl. e komédiák most jutatták Egyrt! Hát nem elég érzékeny büntetés volna 5—10 frt egy szegény színésszel szemben, akinek ez esetleg egy heti kenyere?

Visszatérve kiindulási pontunkhoz, hangsúlyozva kérjük az igazgatót, hogy mindazon hiányokon, a melyek a közönség elriasztására ez időszert oly sikeresen működnek, azonnal segítsen a hiányzó II. énekesnő és szubrett helyett, ha Práger Zsuzsit meg nem tarthatja, azonnal hozzon másikat, a hiányzó drámai szende és naiva szerepkörét azonnal töltesse be, a zenekart azonnal egészítse ki, vagy pedig, ha ezekhez kedve és módja nincs, úgy hirdessen 10 busznelőadást, a melyen a közönség még rokonszenves elbueszást rendezhet, és aztán menjen bajára, akarom mondani Bajára!

Elég volt a Komédiából!

Dr. Pataj Sándor.

sági ágazatának becsértéke 3.389.561 frt, az erdészeti ágé 572.071 frt, tőkéje 4.806.473 frt, összesen 8.768.106 forint.

A budapesti citadella lebontása. A gellérthegy citadella lebontásának kérdésében a napokban tartották meg az első vegyes bizottsági értekezletet, melyet Wekerle Sándor pénzügyminiszter hívott össze. Láng Lajos pénzügyminiszteri államtitkár elnökölt az ülésen. A magyar miniszterium nevében Láng államtitkár kijelentette, hogy a magyar kormány a citadellának a főváros részére való átengedését ahhoz a föltételhez köti, hogy abban az esetben, ha a Gellérthegy területének egy részét a millenium ünnepély vagy valami más hasonló hazafias cél alkalmából igénybe kellene venni, a főváros a területet az államnak díjtalanul rendelkezésére bocsátja. A hadügyminiszterium részéről a következő föltételek köttetnek ki: A főváros építsen a citadellában elhelyezett legénység részére férhelyeket, az ugyanott elhelyezett különböző anyagszerek számára pedig, a lövegek kivételével, megfelelő raktárhelyiségeket. Eddig a citadellában 498 ember volt elhelyezve, a hadügyminiszterium azonban egy 300—350 ember számára való lak-tanyával is megelégednék, de a raktáraknak valamivel nagyobb anyagszerek részére is elegendőnek kellene lenniök. Miadéan építkezések költségei, a telekkel együtt, a hadügyminiszterium számítása szerint körülbelül 274000 frtra rugnának. A fővárosnak azonkívül köteleznék kellene magát, hogy az egész citadellát leromboltatja. A fővárosban ezenkívül valahol oly helyet kellene találni, mely a szokásos üdvölközések céljára alkalmasnak mutatkozzék. — Mihelyt az igényelt épületek elkészülnek, a citadella átadatik a fővárosnak. A közös hadügyminiszter kiköti ezeken felül a fővárossal szemben, hogy az új kaszárnya és raktárhelyiség elkészültétől számított egy esztendő alatt a citadellát le kell bontani. A főváros képviselői erre kijelentették, hogy az ajánlatokat ad referendum veszik, de egyúttal — hogy a tárgyalás gyorsabban lebonyolítható legyen — több óhaját nyilvánítottak. A további tárgyalások most már esetleg írásbeli uton, később szóbelileg is fognak folytatni. A hozzávetőleges számítások szerint tehát a citadella lebontása legalább félmilliójába fog kerülni a fővárosnak. Ezzel eltűnik a szomorú időknek egy emléke: megvalósul a legalkotmányosabb király kezdeményezésére a nemzetnek egy régi óhajátása.

A magyar fegyver- és lőszergyár. Fehérvári Géza honvédelmi miniszter a napokban terjesztette be jelentését a képviselőházba a magyar fegyver- és lőszergyárról. Szomorú tények azok, a melyek a hadsereg fegyverei egyrészt Magyarországon leendő gyártását ez idő szerint lehetetlenné teszik. Hogy a magyar kormány mennyi jóakarattal tanusított a minden tekintetben kívánatos gyár létesítését illetőleg, ezt mutatja az, hogy csakis a helyzet kényszerítő sulya alatt határozta el magát a szakításra. Kétségbevonhatatlan, világos tény az, hogy a magyar fegyvergyár fegyvert nem tudott gyártani! Az egész vállalat, hosszú fennállása alatt, a nála honvédségünk számára megrendelt 180.000 darab hibátlan, 8 milliméteres Mannlicher-puska helyett 20, azaz husz olyan fegyvert tudott csak produkálni, melyekkel a próbálásokat is „személybiztonsági okból” be kellett szüntetni, hogy szét ne robbanjanak a vizsgáló katonák kezében. Sajnos, hogy ezek után nem lehetett mást tenni, mint a fegyvereket a monarchia egyetlen szállítóképes fegyvergyárában a steyeri gyárban megrendelni honvédségünk számára.

Városi közgyűlés.

(November 26-án.)

I.

A zimankós idő, hózivatar miatt csak gyéren látogatott közgyűlés tartalmas tárgysorozata délig tartotta elfoglalva a bizottságot, mely különben a legtöbb kérdésben vita nélkül hozzájárult az állandó választmány javaslatához. A közgyűlés legfontosabb tárgya volt a kegyuri szabályrendelet, mely az állandó választmány javaslatához képest fogadtatott el. Mint szervezeti kérdés legfontosabb azon módosítás, mely szerint a gondnokokat az egyházmegyei hatóság megerősíti.

Habár nem is oly messze kiható, de pillanatnyi fontossággal bír ezen vita, mely a polgármesteri jelentés kapcsán felmerült. Az elemi iskolák bezáratása kérdésében úgy látszik a pedagógiai szempont érvényesült is, a mennyiben a közegészségügyi bizottság e tárgyban már másnap ülést is tartott. A színház kérdésében pedig alkalma nyílt a polgármesternek az annyit szidott s valljuk meg sokszor méltatlanul szidott igazgatónak a hiányok orvoslása iránt tett lépéseit közölni, melyek a crisist pár nap alatt megszüntetni és a közönség panaszeit orvosolni fogják. (Vederemo! Szerk.)

Hogy panasz ezentul is lesz, úgy mint volt, az ugyan bizonyos, mert ki ne ismerné La Fontaine meséjét a molnár, fia és szamaráról. Egyet esett csak rosszul hallanunk: hogy a színügyi bizottság csak a papiroson fungál. Közéletünk részesei tapasztalásból tudják ugyan, hogy az u. n. szakbizottságokat nem egyszer csak karhatalommal lehet határozatképes számban összehozni, de már legalább az olyan bizottság, melynek működése a legtöbb kritikának van kitéve, mégis kissé élénkebben fungálhatna.

Még egy kissé furcsa jelenet tette a közgyűlést érdekessé. Az Ehrsam és társa cégnek ugyanis a pénzügyminiszter rendelete alapján az állandó választmány a külföldre kivitt hus után a fogyasztási adót visszatéríteni javasolta. Ez ellen Zsuffa bizottsági tag szólalt fel, védvén a szerinte ez által jövedelmet szenvedő helyi iparosokat. Tisztelettel meghajlunk mindenkinek meggyőződése előtt, melyekről lehet beszélni, hanem az előadott indokok oly furcsán hangzottak e terebben, mintha még

48 előtt élnek! Hogy a zombori husárok a zombori hentesek jövedelme az által nem alteráltak, ha innen egy vállalkozó a külföldre húst visz ki, azt talán nem kell bizonyítanunk, hogy pedig a hulladékot, lábakat, füleket stb. olesóban adja itt el, mint a többi hentes, az először is csak a szegény népeknek esik jól, másodszor pedig azt mutatja, hogy elég szép haszonnal dolgoznak a mi hentesek! Tessék valahára a mi henteseknek is egy kis vállalkozó szellemet tanúsítani, nem mindig az ósapi nyomdokon haladni, és végre is nem mindent a bátóságtól várni. Segíts magadon és az Isten is megsegít!

II.
A közgyűlés első tárgyat képezte a polgármesteri havi jelentés, melyet a következőkben közlünk:
Meltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!
Midőn havi jelentésem a tekintetes törvényhatósági bizottság elé terjesztém, nem mellőzhetem hallgatással azon csapást, mely városunk közéletét a legutóbbi napokban dr. Sztójkovits Péter törvényhatósági bizottsági tag elhunytá által érte. Azon tevékenység, melyet az elhunyt úgy e teremben, ugyis mint a közegészségi bizottság elnöke, a közigazgatási és a szintügyi bizottság tagja évek során át kifejtett, elismerésünk és hálánkat nagy mértékben vívta ki, és emléke e város közönsége előtt hosszú időknél át fenn fog maradni.

Attérve a közigazgatási havi állapotára, jelentem, miszerint a közigazgatási iktatóba beérkezett e hó folyamán 851, mult havi hátralék 457, elintézendő volt tehát 1308 ügydarab, melyből 543 elintéztetvén, hátralékban maradt 765.

A községi bíróságnál a mult havi hátralékkal együtt el volt intézendő 389 ügydarab, melyből 311 elintéztetvén, hátralékban maradt 78.

A rendőrkapitányságnál a beérkezett 477 ügydarabból 450 elintéztetvén, hátralékban maradt 27. Eltoloncoltatott 2, áttoloncoltatott 12 egyén. Tüzeset nem fordult elő, — a közbiztonság állapota kielégítő volt.

A közegészségügy a lefolyt hóban — fájdalom, kedvezőnek nem volt mondható. A vörheny a gyermekek közt járványszerűen oly mértékben lépett fel, hogy kénytelen voltam az összes népiskoláknak bezárását elrendelni, mely intézkedésem eddig a közegészségügyi viszonyok folytán vissza nem volt vonható. A vörhenyen kívül még a kanyaró és a ronsoló toroklob e hó folyamán szörványosan szintén fellépett.

Az állategészségügyet illetőleg meg kell említenem, miszerint Konyovits Jusztin földbirtokos tanyáján a sertések közül 19, ragadós száj- és körömfájásban megbetegedett, a fertőzöttség és a zár alá vétel a törvény rendelkezéséhez képest a legnagyobb szigorral fogantatott.

Befolyt e hóban:
Állami adó . . . . . 37063 frt 85 1/2 kr.
Községi adópótlék . . . . . 11962 frt 50 kr.
Országos közmunka . . . . . 399 frt 20 kr.
Községi közmunka . . . . . 99 frt 25 kr.
Birtokváltási díjak . . . . . 656 frt 65 kr.
Azon kérelemmel fordulok a tekintetes törvényhatósági bizottsághoz, miszerint ezen jelentésem tudomásul venni méltóztatnék.

A jelentés kapcsán Fejér Gyula apát-plébános felvilágosítást kért az iránt, hogy a népiskolák meddig lesznek még bezárva? továbbá, hogy a színházi mizeriák mikor fognak valahára orvoslást nyerni?

Polgármester az iskolákat illetőleg előterjeszti, hogy a bezárás a főorvos javaslata folytán történt, a felelősséget a netáni halálozásokért ő nem akarja viselni. Mihelyt a főorvos azt fogja jelenteni, hogy az iskolák megnyithatók, ő egy napig sem fog vele kélni. A színházat illetőleg megjegyzi, hogy a zavarok megszüntetésére a lépések megtétek. Levelek és táviratokkal igazolja, hogy az igazgató a bajok orvoslására komolyan törekszik.

Dr. Vadas főorvos és Fejér felszólalásai után az iskolák ügyében a közgyűlés a polgármesteri jelentést tudomásul vette.

A többi tárgyak közül a fontosabbak voltak:
A pénzügyminiszter rendelete folytán Ehrsam és társa cég a fogyasztási adóberlet tartamára azon kedvezményt nyerte, hogy a külföldre kiszállított hus adója vissza fog térítettetni.

Zsuffa Vince bizottsági tag felszólalása dacára, melyről más helyütt már megemlékezünk, a polgármester felvilágosítása után a közgyűlés egyhangulag az állandó választmány javaslatát fogadta el.

A laknanyi pótraktár és kocszin kibővítésére vonatkozó megállapodásokat a közgyűlés elfogadta és így reményünk lehet, hogy ez ki fog épülni, ha ugyan időközben ismét újabb követelményekkel nem áll a katonaság elő.

A mérnöki hivatal szervezésére vonatkozó szabályrendelet a miniszteri rendelet értelmében módosítottatott. A bíráló választmány közli az 1891. évi legtöbb adót fizetők névjegyzékét. Általunk már annak idején közöltetett, és csak annyiban szenvedett módosítást, hogy Esztergamy Károly adója gazdasági oklevele alapján kétszeresen számíthatván, első virilista ő lett.

A kegyuri szabályrendeletbe pótlólag még felvettett, miszerint a gondnokok az érseki hatóság által meg erősítettnek.

Városy Tivadar bizottsági tag lemondása folytán a belvárosi választókerületben az új választás december 7-én fog megejtetni. Választási elnök dr. Falcione Nándor, helyettese Szauerborn Károly.

Dr. Sztójkovits Péter helyébe a közigazgatási bizottságba 26 szavazattal dr. Krónits István választott meg.

Helyi és megyei hírek.

A király előtt. A f. évi november hó 25-én a királyi várpalotában Budapesten általános kihallgatás volt. Ez alkalommal Petzi Popovics István, Ujvidék város polgármestere is Ófelsége a király elé járult, kir. tanácsossá történt kintetését hódolatteljes tisztelettel megköszönni.

Kinevezés. A király Ófelsége Salacz Béla szabadvai kir. törv. ügyész, a karánsebesi törvényszékhez bírónak nevezte ki.

Schmausz Endre alispán ur elutazott Zomborból a „bogojeva-rac-militics-hódsági“ ut második részének átvételére. Zentán részt vesz az „ada-zentai“ vasut mellé párhuzamosan építendő utat illetőleg a vasuti kiküldöttökkel folytatandó tárgyalásban; ugyancsak Zentán elnökölni fog a részleges tisztújítási közgyűlésen s azután jelen lesz a esztergomi utszakasz és zsillip átvételénél.

Az ágost. evang. híveknek tudomásul adatik, hogy november 30-án az e célra kibérelt helyiségben istentisztelet fog tartatni, melyre a tisztelt hívek ezennel meghívotnak. Korossy Emil, ág. ev. lelkész. Gallé Emil, egyházi felügyelő.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter Alexovits Szilárd, V. oszt. vámenlőrt, az új-palánkai vámhivatalhoz vámszedővé nevezte ki.

Elöléptetés. Wangler Mátyás, parabutyi születésű III. oszt. pénzügyi számtiszt, ezen rangosztály magasabb fizetési fokozatába léptettetett elő.

Pályázatok. Szabadka város tvhatóságánál dec. 1-ig a következő állásokra van pályázat hirdetve u. m.: polgármester, árvaszéki elnök, főjegyző, tiszti főjegyző, katonaiügyi tanácsnok, pénzügyi tanácsnok, adóügyi tanácsnok, kapitány mint községi bíró, I-ső alkapitány, II-od alkapitány, I-ső aljegyző, II-od aljegyző, öt aljegyző, I-ső tiszti alügyész, II-od tiszti alügyész, két árvaszéki tnök, közgyám, gyámpénztárnok, tüzoltóparancsnok, adófőtiszt, négy adótiszt, segédadótiszt, II-od földkönyvnyilvántartó, két adóvégrehajtó, két számtiszt, mértékhitelítő, marhalevel kiadó vezető, lovas rendőr-biztos, árvaszéki iktató, egyszersmind irattárnok, gyümölcsfa kertész, négy II-od oszt. irnok, főkapitány, főmérnök, osztálymérnök, építésmérnök, segédmérnök, alszámvívő, két kertületi orvos és halottkém.

Véres karpárhaj volt, mint Nagybeckerekéről írják, az ottani honvédkaszármányban e hó 22-én reggel, fél nyolc órakor, Reitter Oszkár megyei alszámvevő és Vécey István, honvéd főhadnagy álltak egymással szemben. A párbaj súlyos feltételek mellett ment végre, s az ellenfelek többször csaptak össze. Reitter Oszkár fején súlyos sérülést szenvedett, s ellenfele, koponyája bal részét valóságos leskalpirozta, Vécey főhadnagy öt sebet kapott, melyek azonban nem oly veszélyesek. Mindketten az ottani honvéd kaszármányban fekszenek, mivel a baj súlyosbítása nélkül egyiküket sem lehetett volna kórházba szállítani. A párbaj okáról különböző hírek keringenek. Minden valószínűség szerint régebbi torzalkodás az oka.

Uj orvos Zomborban. Dr. Flesch Adolf, lapunk munkatársa, jeles képzettségű fiatal orvos, ki a budapesti általános poliklinikán hosszabb ideig működött sikeresen, városunkban fog megtelepedni. Nevezett dr. képesített iskolai és egészségügyi tanár s mint dr. Árkövi tanár segédje, a fogászat terén is speciális praktissal bír. Örömlőnkre szolgál lejutását tudomásul vennünk, mert meg vagyunk győződve, hogy benne a helybeli orvosi kar is egy kiváló erőt fog nyerni s mert hisszük, hogy a közegészségügy terén kifejtett irodalmi munkásságával ezután is fogja városunk érdekeit szolgálni.

Hadmentességi adó. Tudósítónk arról értesít, hogy a zombori pénzügyigazgatóság Bulkesz községében az adó kivetéseknél több visszaélések jött a nyomára, állítólag 8 egyént tudnak, kik hadmentességi adót nem fizetnek, holott keresetképesek s nem katonák.

Választás. A napokban ejtetett meg a községi előjáró választás Szeghegyen. Bíró lett: Exle Fülöp, törvénybíró: Róth Mihály, esküdtek: Karbiener Fülöp, Diel Keresztély, Müller Keresztély, Lehr Jakab. Községi pénztáros: Bensing Keresztély, adó pénztáros: Krist Fülöp, közgyám: Reyer Fülöp. Megjegyzésre méltó, hogy egy pár képviselőtestületi tagon kívül, 800 szavazó közül aránytalanul kevesen jelentek meg.

A zentai közművelődési egyesület alakuló gyűlése jövő vasárnap délután 4 órakor fog megtartatni, a mikorra a megalakulás kimondásán kívül a a tisztikar megválasztása és az alapszabályok megvitatása is sorra kerül. Az egyesület megalakulása, mint Zentáról írják, az eddig mutatkozó érdeklődésből következtetve, biztosra vehető, mert már eddig is sok a jelentkező.

Jegyzői nyugdíjszabályzat. A belügyminiszter a jegyzői nyugdíjszabályzatot tett azon módosítást, hogy a nyugdíjalap biztosítására a jegyzői fizetésekből aránylagos levonások tétessenek; jóváhagyta továbbá azon szakasz kihagyására vonatkozó határozatot, mely szerint a befizetett összegek az állásától megvált jegyzőnek eddig vissza voltak térítendőek.

Meghívó. A topolyai kaszinó helyiségében 1890. évi november hó 29-én a kupuszinaí tüzkarosultak javára műkedvelői előadás rendeztetik. — Helyarok: Körszék 1—36. számig 1 frt, 36—72-ig 80 kr. Zártszék 60 kr. Állóhely 40 kr. Felülfizetések a jótékony cél iránti tekintetből köszönettel fogadtatnak. Az előadás kezdete 7 órakor. Az előadást követő táncmulatságra külön meghívók bocsájtattak ki. — Műsor: „Nászútazás.“ Vigjáték 1 felv., írta Eugen Labiche. Személyek: Mária, Adler Frida k. a. Ernest, Barta László ur. Godais, Hir Károly ur. Auguszte, Komlóssy Armin ur. Történik: Fontaineblauban. Ezt követi: „Bál után.“ Magánjelenet. Irta Széchy Ferenc. Előadja Boskó Eugenia k. a. Végül: „Már alszik.“ Vigjáték 1 felv. Irta Meilhac. Személyek: Chaponnier, Barta László ur. Joseph, Honig Zsigmond ur. Georgette, Boskó Eugenia k. a. Egy dominó, * * * Történik: Parisban.

A vöröskereszt-egylet gyász. Károlyi Gyula gróf, a magyar vöröskereszt-egylet elnöke, f. hó 23-án életének 54-ik évében Budapesten elhunyt. Temegetés a megyénkbeli főkegyesületek közül a bajai, Latinovits Gábor országgyűlési képviselővel képviseltette magát.

Tagosítás. A tagosítási munkálatok, mint levelezőnk írja, Bulkeszen szépen haladnak előre. Reménylik, hogy 1891. év őszéig az egész határnak tagosítása be lesz fejezve.

Gyűjtés eredménye. A kupuszinaí tüzkarosultak részére Csonopla községében eszközölt gyűjtés alkalmából befolyt: Rausch Mátyás tanító gyűjtőivén 1 frt 65 kr, Koncsak János gyűjtőivén 7 frt, Bozics Miklós gyűjtőivén 1 frt, Traub József gyűjtőivén 20 kr, Dorotics János gyűjtőivén 40 kr, Föglein József gyűjtőivén 85 kr, Szeitz Ádám gyűjtőivén 25 frt 52 kr, Herbert János gyűjtőivén 1 frt 82 kr, Budimatz Mátyás tanító

gyűjtőivén 1 frt 62 kr, Probojosevics György gyűjtőivén 18 frt 40 kr, Lengyel Mátyás gyűjtőivén 53 frt 55 kr. Főösszeg 112 frt 01 kr, mely összeg továbbá elbánás végett a zombori főszolgabírói hivatalhoz betherjesztetett. Kopping Ferenc, bíró. Deák Andor, jegyző.

R. kath. iskolaszéki ülés 1890. évi november hó 27-én. 1. Fejér Gyula apát ur bejelent, hogy a főorvos ajánlatára a vörheny miatt a polgármester ur az iskolákat azonnal bezáratta, a tegnapi közgyűlésből kifolyólag kilátásba van helyezve az iskolák mielőbbi megnyitása. Tudomásul vétetik. — 2. A csataaljai uton levő iskola áthelyezésére nézve kiküldött bizottságnak jelentése s a szerződés megkötése helyeslőleg tudomásul vétetik. — 3. Iskolaalap segélypénztár kimutatása megvizsgáltván, tudomásul vétetik s a levéltárba elhelyeztetik. — 4. A városi tanács betherjeszti az iskolakötelezettek névjegyzékét. Tudomásul vétetik. — Itt Mihályi indítványozza, hogy miután kívánatos az, hogy hitelesen megtudhassuk, mennyi az iskolakötelezett, a népszámlálás alkalmával a hiteles összeírás lapokból a névjegyzék összeállítassék pl. kis honorárium mellett a saját néptanítóink által. A december havi ülésre tárgyal ki fog tüzetni. — 5. Olvasztatik Czirusz Ferenc kir. tanfelügyelő jelentése, hogy a miniszter a munkaképtelen Kuzmits Lajosnak 125 frtot engedélyezett. Tegnapelőtt ez így a közgyűlésen tárgyalatván, minthogy nincs 20 évi szolgálata, a 125 frton felül még 41 frtot kap nyugdíj, összesen 166 frtot. — Ez összefüggésben Kuzmits helyére pályázat nyitattik f. évi december 20-ig. Pályázhatnak az iskolaszékhez a beltéri iskolára okl. tanítók, esetleg a külterti, illetve tanyai iskolákra tanítónok is, a feltételek bővebben az elnökségnél megtudhatók. 6. Irószerek, eszközök, befűtés, fertőtlenítő anyag stb. számláinak kiutalványoztatása. 7. Költségelőirányzat, letárgyalatott.

Kompközlekedés. O-Kanizsa község, mint révjogtulajdonos, az ottani hajóhid helyén a téli időnyre való kompközlekedésre — O-Kanizsa és Török-Kanizsa között — engedélyt kért.

Reitter Oszkár, torontali megyei alszámvevő — mint értesítünk — a n.-beckereki rendőrkapitányi állásra pályázik. Kinevezetése valószínű.

Vigalom. A szántai társas-vacsorának elkeresztelt Katalin-bál, mint ottani levelezőnk írja, fényesen sikerült, mivel nemcsak az ifjuság, de az azon jelenlevők kivétel nélkül reggeli 6 óráig voltak együtt. A bályányi tisztelet Gräber Ferencné teljesítette, kinek oldala mellett láttuk Thurszky Jánosné, az Augsburger nővéreket, Lux Katalin stb. urhölgyeket. A tisztajövedelem a felülfizetésekkel együtt vagy 23 frt.

Gyógyszertár Bikityen. Geiger Károly bajjai gyógyszerész és Rekvényi Atilla a topolyai gyógytár vezetője, egy Bikityen felállítandó gyógytár engedélyezését kérték. Az első fiók- a másik anyaggyógytárt kíván létesíteni. A megyei főorvos már beadta erre vonatkozó véleményét, mely szerint ugy az egyik, mint a másiknak felállítása csak kedvezni fog a község viszonyainak.

Egy kritikus nap. A jó Falb csak egyre ijeszti; november 26-ika is kritikus napnak volt jelezve s ugylátszik, nem is igen esalódott a híres időjós. Az igaz, hogy valami nagy katasztrófa nem történt, csak nagy pusztításokat véghezvitt viharok adt hit a táviró. Persze Zomborra nem gondolt a rettegett férfit, mert itt nagyobb baj nem történt, minthogy egész nap gyönyörű duzzadt pihékben esett — a gyermekek öröme — a hó. Ma már beköszöntött a fagy s a zombori tündérek is előszedhetik a kedves koresolyát. Tehát fel a koresolyázásra (ha így tart!) Hol? Meg fogja mondani a kétségbeesett koresolyázó egyesület.

Jutalomjátékok. A két primadonnának legközelebb lesznek jutalomjátékai, és pedig dec. 1-én B. Szöllösy Ilonáé „Suhanc“ban, dec. 8-án Vida Etelkéé „Eleven ördög“ben.

Iskolák megnyitása. A közegészségügyi bizottság tegnapi ülésében azt határozta, hogy az elemi iskolák december 1-én megnyithatók. E napon tehát megkezdődnek az előadások.

Törvényzéki csarnok.

(Egy monstre bünpör. Közli: M. K.)
(Folytatás.)

Egy községi esküdt meggyilkoltatása.

1887. év május hó 3—4-ike közti éjjel, Dobanovcén, hajnali 1/2 3 órakor, Waller Péter községi esküdt háza előtt 3 felfegyverkezett ember jelent meg és bezörtgette, Waller Pétert kihívták. Midőn az a házajtájában megjelent, az emberek egyike Waller Péter azonosságáról meggyőződést szerzendő, azon kérdést intézte hozzá: „te vagy a gazda?“ és Waller „igen“ feleletére, minden további szóváltás nélkül, közvetlen közelről, forgópisztolyból háromszor realótt, karján és mellén súlyosan megsebezte, azután pedig a tettesek sietve eltávoztak. Waller Péter pedig még ugyanaznap meghalt. A vizsgálat során megállapított, hogy Waller Pétert bosszúból ölték meg, mert mint községi esküdt a csendőrséget a gonosz egyének üldözésében támogatta, s a gyanús egyének ellenőrzése végett a csendőrséggel azok lakásán gyakran megjelent. Megállapított továbbá az, a mit különben Djakovits Nikola sem tagad, hogy a tettet megelőzőleg április 27, 28 és 29-én a faluban mulatott Medicesel. Waller Péter szomszédjai a lövések zajára az utcára kisetvén, három embert láttak elszetni, de azok egyikét sem ismerték fel. S végül megállapított, hogy Maics Szvetozár és Djakovits Nikola birtokában talált teljesen egyforma revolverek kaliberje, a Waller Péter hullájában talált golyók kaliberének megfelelő.

A f. hó 24 és 25-én tartott végtárgyaláson Djakovits Nikola és Maits Szvetozár konokul tagadtak, még azt is eltagadták, hogy egymást ismernek. Maits Szvetozár ártatlanságában majd a ma született gyermekhez, majd pedig az angyalokhoz és az Istenhez hasonlónak mondta magát. Ezen hivatkozását azonban a kihallgatott tanuk, de különösen Pessum Mille csendőr tönkresilányította. A legtöbb tanu ugyanis Maits Szvetozarról ugy beszélt, mint a leggonoszabb emberről, a ki mindenre képes. Pessum Mille csendőr annyira indiskrétt volt, hogy elárulta — miszerint Maits Szvetozárt már negyven ízben kísérte be lopás miatt.

A tárgyalás azonban befejezhető nem volt, mivel több lényeges tanu nem jelent meg és vádlottak mentő tanukra hivatkoztak.

Ismét Arceszkóék.

1887. év május 14. és 15-ike közti éjjen, Decsen, Soties Illés tanítótól egy 60 frt értékű karperec és egy selyemkendő lopott el. A tettesek mást nem vihettek el, mert Soties felébredt, lármát csapott s a tettesek megugrottak. Mi természetesen, minthogy az arany karperec és a selyemkendő Arceszkó Kosztánál találták meg. Arceszkó Kosztia a rendőrségnél bevallotta, hogy ő, Tyószity Lázár, Skrbics Rankó és Jovicics Milan követték el a lopást. A végtárgyaláson azonban visszavonta beismerését és arról sem akar tudni, hogy a karperec nála találtatott volna. Arceszkó az idősb, ez egyszer, mint tanu szerepelt, de ő is azt mondja, hogy sohasem látta a karperecet. Tyószity Lázár és Skrbics Rankó szintén tagadnak. A kir. ügyész vádlottak ellenében lopás büntette miatt emelt vádját fentartotta. A védők azonban felmentést kértek.

Végtárgyalások: 1. December hó 1-én a Budaszi Mija sérelmére elkövetett szándékos emberölés-sel párosult rablás büntetével vádolt Tyószity Lázár ellen. December hó 3-án gyilkossági kísérlet, súlyos testi sértés és hatósági közegek elleni erőszak büntetével vádolt Tyószity Lázár ellen. 3. December hó 5-én bűnpártolás vétsége miatt vádolt Dákies Lázár és 24 társa ellen. — S ezzel a Tyószity Lázár és társai elleni bűnügy tárgyalása egyelőre felbemarad, folytatása valószínűleg január vége felé következik.

Közgazdaság.

Ipartestületi gyűlés. Folyó hó 27-én a hazai ipartestületek központi bizottsága Budapesten, a vidéki kiküldöttek részvételével teljes ülést tartott. E gyűlés első sorban az ipartörvény revíziója, az iparoktatás ügye, az iparos hitelügy stb. fontos tárgyakkal foglalkozott.

Az állatvásár forgalma. Az e héten lefolyt zombori vásáron a következő kereskedők vásároltak nagyban: Hizott sertéseket: Perlesz József és társa Budapest (123 drb); Konyovits Illés Zombor (60 drb, felhajtott Bácsba); Bosnyák Antal Zombor (50 drb, felhajt. Budapestre); Darázs Márk Zombor (46 drb, felh. Budapestre); Pelagits Aekó Zombor (30 drb, felh. Budapestre); Weisz Henrik Zombor (50 drb sovány). Lovakat vásároltak a következő boszniai kereskedők: Saltovits Abdraman, Orasie; Gradacsevit Alibég, Alibegovits Alibég, Hadzits Ahmed bég, Gradacsac. Ökröket vettek: Halm Sándor Madaras, Törk János Borsod, Mimits Vászta Okutyán, vajszkai uradalom, Löwy Lipót Budapest, Spitzer Benő és társa Baja, Deutsch Mátás Budapest.

A méhtenyésztés érdekében a kultuszminiszter körrendeletet intézett az ország valamennyi egyházi főhatóságához és az állami tanítóképző-intézetek igazgató-tanácsaihoz, felszólítván őket, hogy a tanítóképző-intézetek növendékeit serkentsék a méhtenyésztés mesterségének tanulására s utasítsák a gazdaságtan tanárait, hogy e tantárgyat ne oly hézagosan és felületesen adják elő, mint ez „tapasztaltatott”. Minthogy pedig több állami képző-intézet és a felekezeti nagy többsége méheseknek híjával van, meghagyja, hogy az ily intézeteknél méhes állítsassék fel s hogy a meglevőket tartsák jókarban.

Törvény az építési iparról. Azon fontosság, melylyel az építészeti ipar már nálunk is bír, szükségessé teszi, hogy az külön törvény által rendezessék. A kereskedelemügyi miniszter már folyamatba is tette az előmunkálatokat arra nézve, hogy az építőmesterei iparról azon utasításhoz képest, melyet neki az ipartörvény 10. §-a ad, intézkedjék. Jelenleg tárgyalások vannak folyamatban a belügyminiszterrel, hogy az építészetenek, mint iparnak szabályozása, az építkezési ügynek közrendészeti szempontból való törvényhozási rendezésével együttesen, vagy legalább is párhuzamosan, mielőbb megtörténhessék.

Első magyar villamos közúti vasúti részvénytársaság. Az angol-osztrák bank, megszerzte a Siemens és Halske cég által az osztrák-magyar monarchiában létesített villamosági vállalatokat és azokból részvénytársaságokat fog alakítani. Két ily társaság alapítása van tervbe véve. Az egyik, mely „általános osztrák villamosági társaság” címet fog viselni és a melynek székhelye Bécsben leendő, 3 millió frt alaptőkével fog rendelkezni, mely 15,000 drb 200 frtos részvényre lesz felosztva. A másik társaság címe „első magyar villamos közúti vasúti részvénytársaság” lesz és Budapesten alakítatik meg. Alaptőkéje szintén 3 millió frt lesz, felosztva 30,000 drb 100 frtos részvényre. Mindkét társaság alaptőkéje a szükséghez képest felemelhető. A két társaság részvényeit, hír szerint, ujesztendő után nyilvános aláírásra fogják bocsátani.

Gabonaüzlet.

November hó 27-én.

Jelentéktelen hozatal, korlátolt kínálat ellenében, a bangulat kedvezőbb irányt követ.

Áraink:

Buza	7.30—7.50
Zab	6.50—6.60
Tengeri	5.20—5.30
Bab	6.50—7.50
Árpa	5.80—6.00
Vadrepce	5.50—6.00
Kendermag	14.00—15.00

Szerkesztői üzenetek.

E. Zoltán. Hangulatjeljes költeményeit szivesen közöltük, de kénytelenek voltunk a mérték két hibáját kiigazítani. Az első versben „Esemlyem fölött a játszi lomb” majdnem tiszta trocheus, amit jambussá kellett változtatnunk, ha mindjárt egy szótág árán. A második versben pedig „Hitem elveszett” szintén nem volt jambus, amin segítenünk kellett. Mások több figyelmet kérünk a mértékre.

Naptár.

November.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
28 Pént.	Sosten	Güntner	16 Máté
29 Szom.	Saturnin	Valter	17 Gergely
30 Vas.	E1 Advent	E1 And.	18 G 26 Pl. R.
1 Hétfő	Eligius	Natalia	19 Abdias pr.
2 Kedd	Aurelia	Aranka	20 Gregor

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-üggyvéd.

Laptulajdonos és kiadó:

BITTERMANN NÁNDOR,

HIRDETÉSEK.

2050. szám.

1890.

Árverési hirdetés.

Hódságh község előljárósága részéről ezenel közhírré tétetik, hogy Hódságh községében a vadászati jog gyakorolhatása az 1883. évi XX. t. c. 2. és 3. §-ának figyelembe vétele mellett Hódsághon a községhezánál 1890. évi december hó 6-án délelőtti 9 órakor egymásután következő 5 1/2 évre, vagyis 1891. évi január hó 1-től 1896. évi augusztus hó 1-ig nyilvános árverés útján haszonbérbe fog adatni.

A feltételek a haszonbérletre vonatkozólag a község jegyzői irodában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Hódsághon, 1890. évi november hó 25-én.

Az előljáróság.

6124. sz.

1890.

Pályázati hirdetés.

Topolya községben lemondás folytán megüresedett 300 frtal javadalmazott irnoki állásra pályázatot nyitok.

Felhívtnak a pályázni szándékozók hogy képzettségüket igazoló okányokkal felszerelt sajátkezűleg irt kérvényüket f. évi december hó 25. hozzámm annyival inkább nyujtsák be, mivel a később érkezők figyelembe vétetni nem fognak.

Választási határemel 1891. évi január hó 5-ének d. e. 11 órája tüzetik ki.

Topolyán 1890. évi november hó 16.

Császár Péter,

főszolgabíró.

3-2

6226. sz.

kg. 1890.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegye ó-becsei járásába bekebelezett Tisza-Földvár községben megüresült jegyzői állásra ezennel pályázat nyitattik. A jegyzői javadalmazás áll: 600 frt fizetés és szabad lakásbél.

Felhívtnak a pályázni óhajtok, hogy az 1883. évi I. t. c. 6. §-a és az 1886. évi XXII. t. c. 74. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket folyó évi december hó 20-ig hozzámm nyujtsák be.

Ó-Becsen, 1890. évi november hó 20-án.

Gombos Béla,

főszolgabíró.

3-1

421. szám.

1890.

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 104. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a hódsági kir. járásbíró 2833/1890. sz. végzése által Haumann Mátás és társai javára Gräff Jakab filipovai lakos ellen 460 frt tőke, ennek 1887. évi január hó 1-ső napjától számított 6% kamatai és eddig összesen 50 frt 8 kr perköltség erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1150 frtra becsült egy gőzesplő készletből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladotnak.

Mely árverésnek a 3212. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Filipova községhezánál leendő eszközülésére 1890-ik évi november hó 29-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1890. évi november hó 15-én.

Ruszován Péter

kir. bír. végrehajtó.

Jegyző-gyakornok kerestetik.

Veprovác község jegyzőjénél egy 6 gymn. osztályt végzett, józan és szorgalmas fiatal ember, mint jegyzői gyakornok azonnal alkalmazást nyerhet. A németnyelvben való teljes jártasság megkívánatik. Fizetés: teljes ellátás, lakás, fűtés, világítás, mosás és havonként 5 frt mellékjövedelem. — Ajánlatok Faller Alajos községi jegyzőhöz intézendők. 3-1

Üzletmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására adni, hogy Zomborban, Zrinyi-utca (azelőtt párisi-utca) Valient-féle házban **vegyes-kereskedést** nyitottam, midőn új vállalatomat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlom, megjegyezni bátorodom, hogy üzlettemmel kapcsolatban régi tárgyak: **férfi, női és gyermek ruhák, cipők, kalapok, fehérnemű,** ugyszintén **üzleti-, szoba- és konyha-berendezések** vételével és eladásával is foglalkozom.

Kiváló tisztelettel

Rosenfeld Ignác.

3547. szám.

1890.

Tűzifa-eladási hirdetés.

Az alólirt m. kir. erdőhivatal részéről ezenel közhírré tétetik, hogy az Apatinban felállított „Szechstl” nevű kincstári faraktárban első minőségű cser- és tölgy-hasáb tűzifa eladásra készpénz fizetés mellett megkezdett. A venni szándékozó közönség e részt forduljon az apatini m. kir. erdőgondnoksághoz, ahol is naponta megválthatja a vásárolt tűzifára szóló kihordási jegyet. Apatinban, 1890. évi november hó 23-án.

M. kir. erdőhivatal.

7748. szám.

p. 1890.

Hirdetés.

A Bezdán községben gyakorolt italméresi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45,896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére és az igények tárgyalására határidőül **1890. évi december hó 9-ik napjának délelőtti 9 órája** a kir. törvényszék hivatali helyiségében, Szondy Mátás kir. törvényszéki bíró hivatalszobájában kitűztetik, mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, akiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A zombori kir. törvényszék 1890. évi november hó 13-ik napján tartott üléséből.

A zombori kir. törvényszék.

6309. szám.

tkvi 1890.

Hirdetés.

Déronya község telekkönyvi betétei az 1886. évi 29. t. c., és 1889. évi 38. t. c. értelmében elkészítették és a nyilvánosságnak átadatván, az azon felszólítással tétetik közzé, hogy:

1. Mindazok, a kik az idézett törvény 15. és 17. §-ai alapján, ideértve ezen §-oknak az 1889. évi 38. t. c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítését is, valamint az utóbbi törvény 7. §-ához képest eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutatják, e végből törlési keresetüket, — azok pedig, a kik teherátvitellel az 1886. évi 29. t. c. 22. §-a, illetve az 1889. évi 38. t. c. 15. §-a alapján mellőzését megtámadni kívánják, e végből keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1891. évi május hó 31. napjáig bezárólag a hódsági kir. járásbíró mint telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indítandó törlési és igénykeresetük a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2. Mindazok, a kik az 1886. 29. t. c. 16. és 18. §-ai esetében, ideértve az utóbbi szakasznak az 1889. 38. t. c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítést is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánnak, irásbeli ellenmondásukat hat hónap alatt, vagyis szintén 1891. évi május hó 31-ik napjáig bezárólag, ezen telekkönyvi hatósághoz benyujtsák, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellenmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. Végül mindazok, akik a fentebbi 1—2. pontokban körülirt eseteken kívül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, az e tekintetben való felszólalásukat tartalmazó kérvényüket ezen telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1891. évi május hó 31-ig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulva után a betétek tartalmát csak a törvény rendes útján és csakis az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, kik a betétek szerkesztésére kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket ezen telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Hódsághon, a kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóságnál, 1890. évi november hó 7-én.

Jusits Lajos,

kir. járásbíró.

3-1